

འགྲུལ་འདེད་ཀྱི་ལྗོངས་ལྷན་འཛུགས་

TRANSLATION
&
TRANSMISSION

ཐུགས་རྒྱུག་

OCTOBER 2-5, 2014

KEYSTONE, COLORADO, USA

Workshop 4 | Room: CRESTONE PEAK IV | 4:30–6:30pm, October 4, 2014

Translating Abhidharma Materials

with Art Engle, Ian Coghlan, Gyurme Dorje

Gyurme Dorje's Presentation

Gyurme Dorje
(Tsadra Foundation; 84000)

Gyurme Dorje holds a PhD in Tibetan Literature (SOAS) and an MA in Sanskrit with Oriental Studies (Edin). Since 1970 he has been writing, editing, translating and contributing to numerous books on diverse aspects of Tibetan culture, including Buddhist philosophy, history, geography, medicine, art, divination and travel.

**Toward a Phenomenology of the Third Turning:
The Twenty-one Phenomenological Aspects of the
Ground**

འཁོར་ལོ་ཐ་མའི་རྟེན་གྱི་རྣམ་གཞག་ལས་གཞི་ཚོས་ཉེར་གཅིག

Framework of the Twenty-one Aspects of the Ground

Vasubandhu- The Starting Point

Jamgon Kongtrul- The End Point

Tāranātha and Khewang Yeshe Gyatso- the Mid-Point

Toward a Phenomenology of the Third Turning: The Twenty-one Phenomenological Aspects of the Ground (*'khor lo tha ma'i shes bya'i rnam gzhaḡ*)

In Book Six Part Two of the *Treasury of Knowledge* Jamgon Kongtrul presents the systems of Abhidharma. He begins by summarizing the aggregates (*phung po*), sense fields (*skye mched*) and sensory bases (*kham*s) in accordance with Asaṅga's *Compendium of Phenomenology* and the five fundamental categories (*gzhi lnga*), as outlined in Vasubandhu's *Treasury of Phenomenology*. Immediately after that, he sets out a fascinating phenomenological framework, said to be in conformity with the discourses of the third turning and in the context of ground, path and result. This includes twenty-one aspects of the ground (*gzhi'i chos nyer gcig*), which are to be known, though inherently non-existent; the common, uncommon and extraordinary vehicles constituting the path (*lam*) which are to be pursued; and the fruition or goal (*'bras bu*), which is identified with the expanse of reality (*dharmadhātu*). This leads in turn to a further analysis of the five epistemological factors (*gzhi chos lnga*) and the three natures (*mtshan nyid gsum*), which are mentioned in the *Laṅkāvatārasūtra*. [The former comprise perceptual appearances (*nimitta, rgyu mtshan*), names (*nāma, ming*), false imaginations (*vikalpa, rnam par rtog pa*), absolute reality (*tathatā, de bzhin nyid*) and genuine non-conceptual knowledge (*nirvikalpajnāna, rnam par mi rtog pa'i yang dag pa ye shes*). The latter comprise the imaginary, dependent and consummate natures].

The passages I am highlighting today (from Vasubandhu, Jamgon Kongtrul and Tāranātha) specifically concern the twenty-one aspects of the ground, and they are relevant to the discussion of both translation terminology and transmission. The twenty-one aspects may be outlined as shown here (PP 3).

1. **Aggregate of physical forms** (*rūpaskandha, gzugs kyi phung po*) (1)
 - 1.1 Sensory base of the material elements (*bhūtadhātu, 'byung ba'i kham*s) (4)
 - 1.2 Physical environment (*bhājanaloka, snod kyi 'jig rten*) (5)
 - 1.3 Life forms (*sattva, bcud kyi sems can*) (6)

2. **Sense field of the mental faculty** (*mano āyatana, yid kyi skye mched*) (2)
 - 2.1 Mind (*citta, sems*) (7)
 - 2.2 Mentation (*manas, yid*) (8)
 - 2.3 Consciousness (*vijnāna, rnam par shes pa*) (9)

3. **Sensory base of mental phenomena** (*dharmadhātu, chos kyi kham*s) (3)
 - 3.1 **Definable phenomena** (*lakṣyadharmā, mtshan gzhi'i chos*) (10)
 - 3.1.1 Aggregate of feelings (13)
 - 3.1.2 Aggregate of perceptions (14)
 - 3.1.3 Aggregate of formative predispositions (15)

- 3.2 **Defining characteristics** (*lakṣaṇadharmā, mtshan nyid kyi chos*) (11)
 - 3.2.1 Imputed with regard to space (*dikparikalpita, yul la btags pa*) (16)
 - 3.2.2 Imputed with regard to time (*kālaparikalpita, dus la btags pa*) (17)
 - 3.2.3 Imputed with regard to entities (*bhāvaparikalpita, dngos la btags pa*) (18)
- 3.3 **Non-entities** (*abhāvadharma, dngos med kyi chos*) (12)
 - 3.3.1 Non-entities arising through the transformation of entities (*bhāvanyāthikābhāva, dngos po gzhan 'gyur gyi dngos med*) (19)
 - 3.3.2 Non-entities dependent on entities (*bhāvaniśritābhāva, dngos po la brten pa'i dngos med*) (20)
 - 3.3.3 Non-entities which are impossible (*asambhavābhāva, mi srid pa'i dngos med*) (21)

The springboard or starting point for this journey is found in Vasubandhu's *Abhidharmakośa* (Ch. 1, v. 18, **PP 4**), which indicates how the traditional phenomenological framework of the five aggregates, twelve sense fields and eighteen sensory bases is reduced in such a way that only one of each remains. That is to say, **the aggregate of physical forms** subsumes the physical sensory bases and sense fields. **The sensory base of mental phenomena** subsumes the aggregates of feelings, perceptions and formative predispositions, along with the sense field of phenomena. **The sense field of the mental faculty** subsumes the aggregate of consciousness and the sensory bases of consciousness.

Out of this minimalist contraction, the twenty-one aspects of the ground are then extrapolated in Jamgon Kongtrul's *Treasury of Knowledge* and its auto-commentary (**PP 5-8**).

We can see that recent Tibetan lexicographers-- Dungkar Lobzang Trin-le, Nordrang Orgyan and Thupten Phuntsok-- all include this enumeration of the twenty-one aspects of the ground in their dictionaries, under the entry *gzhi chos nyer gcig*, but none have sought to identify a source predating Jamgon Kongtrul. However, since 2007 when Jonangpa publications became more accessible, it has become relatively easy to trace this development in phenomenology back to the late sixteenth or early seventeenth century—specifically to Tāranātha's *Theg mchog dbu ma* and its *Exegetical Memorandum* (*zin bris*) by Khewang Yeshe Gyatso (**PP 9-16**). And now, with the enhanced digital search capacity at TBRC, this can of course be corroborated at the click of a mouse.

The extracted passages include several basic and important Abhidharma terms which colleagues undoubtedly translate in different ways. Other than issues of terminology, the interesting challenge, as I see it, is to determine whether this framework predates Tāranātha. It's clear that many of the terms in the list are found individually in *Tshad ma* literature and in the writings of Zilungpa Shākya Chokden and Ludrub Gyatso but so far I have found no evidence to counter the suggestion that the full listing and its nested framework are the work of Tāranātha. We may provisionally say that Jamgon Kongtrul presents the twenty-one aspects of the ground, along with the twenty-five meditative stabilities, the five factors and the three natures as a systematic phenomenology of the third turning, by drawing upon the genius of Tāranātha who had already established this doctrinal transmission founded upon the words of Vasubandhu in the early chapters of his *Theg mchog dbu ma*.

Framework of the Twenty-one Aspects of the Ground

1. **Aggregate of physical forms** (*rūpaskandha, gzugs kyi phung po*) (1)
 - 1.1 Sensory base of the material elements (*bhūṭadhātu, 'byung ba'i kham*s) (4)
 - 1.2 Physical environment (*bhājanaloka, snod kyi 'jig rten*) (5)
 - 1.3 Life forms (*sattva, bcud kyi sems can*) (6)

2. **Sense field of the mental faculty** (*mano āyatana, yid kyi skye mched*) (2)
 - 2.1 Mind (*citta, sems*) (7)
 - 2.2 Mentation (*manas, yid*) (8)
 - 2.3 Consciousness (*viñāna, rnam par shes pa*) (9)

3. **Sensory base of mental phenomena** (*dharmadhātu, chos kyi kham*s) (3)
 - 3.1 **Definable phenomena** (*lakṣyadharmā, mtshan gzhi'i chos*) (10)
 - 3.1.1 Aggregate of feelings (13)
 - 3.1.2 Aggregate of perceptions (14)
 - 3.1.3 Aggregate of formative predispositions (15)
 - 3.2 **Defining characteristics** (*lakṣaṇadharmā, mtshan nyid kyi chos*) (11)
 - 3.2.1 Imputed with regard to space (*dikparikalpita, yul la btags pa*) (16)
 - 3.2.2 Imputed with regard to time (*kālaparikalpita, dus la btags pa*) (17)
 - 3.2.3 Imputed with regard to entities (*bhāvaparikalpita, dngos la btags pa*) (18)
 - 3.3 **Non-entities** (*abhāvadharma, dngos med kyi chos*) (12)
 - 3.3.1 Non-entities arising through the transformation of entities (*bhāvanyāthikābhāva, dngos po gzhan 'gyur gyi dngos med*) (19)
 - 3.3.2 Non-entities dependent on entities (*bhāvaniśritābhāva, dngos po la brten pa'i dngos med*) (20)
 - 3.3.3 Non-entities which are impossible (*asambhavābhāva, mi srid pa'i dngos med*) (21)

Vasubandhu-- The Starting Point

ལྷུང་པོ་དང་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དང་།

ལམས་གཅིག་གིས་ནི་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས།

All [phenomena] may be subsumed in a single aggregate,
A single sensory base and a single sense field.

Abhidharmakośa, Ch. 1, v. 18 a-b

ཤེས་པ་སྐྱེ་ན་ལྷུང་པོ་དང་ནི་སྐྱེ་མཆེད་དང་ལམས་གཅིག་གིས་ནི་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པར་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་ལྷུང་པོ་དང་ཡིད་ཀྱི་
སྐྱེ་མཆེད་དང་ཚོས་ཀྱི་ལམས་ཀྱིས་ཚོས་རྣམས་བསྐྱུས་པར་རིག་པར་བྱའོ།

When abbreviated, all phenomena are known to be subsumed in a single aggregate, a single sensory base and a single sense field-- that is to say, one should know that they are subsumed in the aggregate of physical forms, the sense field of the mental faculty, and the sensory base of mental phenomena.

Abhidharmakośabhāṣyam, dPe bsdur ma, vol. 79, p. 84.

Jamgon Kongtrul-- The End Point

།ཕུང་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་གཅིག་བསྐྱེས་རེ་རེ་ཡང་།
 །འབྲུང་ཁམས་སྣོད་བཅུད་སེམས་ཡིད་རྣམ་པར་ཤེས།
 །མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་དངོས་མེད་གསུམ་གསུམ་དབྱེ།
 །མཚན་གཞི་ཚོར་བ་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་གསུམ།
 །མཚན་ཉིད་ཡུལ་དུས་དངོས་པོར་བཏགས་པ་གསུམ།
 །གཞན་འགྲུར་དངོས་བརྟེན་མི་སྲིད་དངོས་མེད་བཅས།
 །གཞི་ཚོས་ཉེར་གཅིག་ཅེས་པ་སྟེ།

When the psycho-physical aggregates, the sensory bases
 And the sense fields are subsumed together,
 Each of these has three further subdivisions:
 Respectively, [the aggregate of physical forms] comprises
 The sensory bases of the material elements, the physical environment and its life forms;
 [The sensory base of mental phenomena] comprises
 The mind, mentation and consciousness;
 While [the sense field of the mental faculty] comprises
 Definable phenomena, defining characteristics and non-entities.
 [Among the latter], definable phenomena also comprise
 Three further aspects: feelings, perceptions and formative predispositions;
 Defining characteristics comprise three further aspects:
 Those that are imputed with regard to space, time and entities;
 While non-entities comprise those arising through the transformation of entities,
 Those that are dependent on entities,
 And those that are impossible:
 These then are the twenty-one aspects associated with the ground.

Shes bya kun khayb mdzod, Book 6 , Part 2 (Bar cha, p. 407)

Commentary

ལྟར་སྣོས་པ་ལྟར་ཕུང་པོ་ལྟ། །ཁམས་བཅོ་བརྒྱད། །སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་རྣམས་གཟུགས་ཕུང་དང་ཚོས་ཁམས་དང་ཡིད་སྐྱེ་མཆེད་གསུམ་
 །ལ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེ། །དེ་རེ་རེ་ཡང་གསུམ་གསུམ་དུ་དབྱེ་སྟེ། །གཟུགས་ཕུང་ལ་འབྲུང་བའི་ཁམས་དང་སྣོད་གྱི་འཛིག་རྟེན་དང་། །བཅུད་གྱི་
 །སེམས་ཅན་དང་གསུམ། །ཚོས་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་ཡང་སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསུམ། །ཚོས་ཁམས་ལ་འང་། །མཚན་གཞི་འི་ཚོས་
 །དང་། །མཚན་ཉིད་གྱི་ཚོས་དང་། །དངོས་མེད་གྱི་ཚོས་དང་གསུམ་གསུམ་དུ་དབྱེ། །མཚན་གཞི་ལ་འང་ཚོར་ཕུང་དང་། །འདུ་ཤེས་དང་འདུ་བྱེད་
 །དང་གསུམ། །མཚན་ཉིད་ལ་འང་ཡུལ་ལ་བཏགས་པ་དང་། །དུས་ལ་བཏགས་པ་དང་དངོས་ལ་བཏགས་པ་དང་གསུམ། །དངོས་མེད་ལ་འང་
 །དངོས་པོ་གཞན་འགྲུར་གྱི་དངོས་མེད་དང་། །དངོས་པོ་ལ་བརྟེན་པའི་དངོས་མེད་དང་། །མི་སྲིད་པའི་དངོས་མེད་བཅས་པར་དབྱེ་བས། །དེ་
 །ལྟར་ན་ཉེར་གཅིག་པོ་དེ་ལ་གཞི་འི་ཚོས་ཞེས་བྱ་བར་འཛོག་གོ། །དེ་དག་པལ་ཆེར་གྱི་དོན་གོང་དུ་སོང་ཞིང་། །མཚན་ཉིད་ནི་ཁྱད་པར་གྱི་
 །ཚོས་ཀྱན་ཏུ་བཏགས་པ་རྣམས་ལ་བྱ་སྟེ། །དེ་འདྲ་རྒྱ་འབྲས་ཆེ་རྒྱུད་སྣང་སྣང་། །དེ་ལ་དེ་ལ་ཅན་ལ་སོགས་པ་ལྟོས་ནས་བཞག་པ་ཐམས་ཅད་
 །ཡུལ་ལ་བཏགས་པ། །འདས་མ་འོངས་གྱི་ཆར་དབྱེ་བ་དུས་ལ་བཏགས་པ། །བུམ་པ་ཀ་བ་ལྟ་བུ་དངོས་ལ་བཏགས་པའོ། །སོ་སོར་བཏགས་

Tāranātha and Khewang Yeshe Gyatso— the Mid-Point

།ཡང་ན་གཟུགས་ལུང་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དང་། །ཚེས་ལམས་ཞེས་བྱ་གསུམ་གྱིས་བསྐྱེས་པ་སྟེ། །འབྲུང་བའི་ལམས་དང་སྣོད་ཀྱིས་བསྐྱེས་པ་དང་། །བཅུད་ཀྱིས་བསྐྱེས་པས་གཟུགས་ཅན་ཐམས་ཅད་བསྐྱེས། །འབྲུང་བ་རྒྱ་དང་ཡུལ་དབང་ལ་སོགས་འབྲས། །མཐོ་དམན་ལ་སོགས་བཀོད་པའི་བྱུང་པར་ཡོད། །བསྐྱར་ཡོད་ཐོགས་བཅས་ཐོགས་པ་མེད་པ་སྟེ། །དངོས་བརྟགས་མ་བྱེ་དེ་གསུམ་དབྱེ་བར་འགྱུར། །ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཕྱོགས་མཐུན་བཅས་པ་ནི། །སེམས་ཡིད་རྣམ་པར་ཤེས་པ་གསུམ་དུ་འདུས། །ཚེས་ལམས་དེ་ལ་འང་མཚན་གཞིའི་ཚེས་རྣམས་དང་། །མཚན་ཉིད་ཚེས་དང་དངོས་མེད་དབྱེ་བས་གསུམ། །དེ་ཡི་དང་པོ་ལ་ཡང་ཕུང་པོ་གསུམ། །ཚོར་བ་དེ་སྐྱེ་བ་བཏང་སྟོམས་གསུམ་དུ་འདུས། །འདུ་ཤེས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་དག་པ་བ། །ཡང་དག་པ་ཡི་འདུ་ཤེས་ཞེས་བྱའོ། །བདག་ཏུ་འདུ་ཤེས་གཤེར་བ་རྒྱར་འདུ་ཤེས། །མི་རྟག་པ་སུ་འདུ་ཤེས་བྱེད་སོགས་ཡིན། །མི་སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་ལོག་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱང་། །དགོས་པའི་དབང་གིས་ཡང་དག་ཡིན་པར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་དེ་འདུའི་དབྱེ་བར་རྟོགས་པར་སྟེ། །གཡེང་ལྡན་མཉམ་བཞག་སྤྲ་བར་དབྱེ་བའང་ཡིན། །ལུས་རག་ཡིད་ཀྱིས་དབྱེ་བས་འདུ་བྱེད་དེ། །རེ་མེད་དགོ་དང་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན། །ཉོན་མོངས་ལུང་མ་བསྟན་པར་བཤད་རྣམས་ཀྱང་། །བསྐྱིབས་སུ་བསྟན་པས་མི་དགོའི་ཕྱོགས་སུ་བསྟེ། །འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་གཏི་སྐྱེ་བ་དུག་གསུམ་དུ། །ཉོན་མོངས་རིགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བསྐྱེས་པར་འགྱུར། །ངེས་འབྲུང་སྟིང་རྗེ་རྒྱལ་བཞེན་ཤེས་པ་དང་། །དད་དང་བརྩོན་འགྲུས་མཉམ་པར་འཛོག་པ་དགོ། །འདུ་ཤེས་ཡང་དག་ལས་ནི་དགོ་བ་སྟེ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལས་མི་དགོའི་འདུ་བྱེད་སྟེ། །དག་པ་བ་ལས་ལུང་བསྟན་མིན་འདུ་བྱེད། །འོན་ཀྱང་འདི་ནི་མེ་ཆེར་གྲོགས་ཀྱིས་བསྐྱེས། །ཡུལ་དང་དུས་དང་དངོས་ལ་བརྟགས་པ་ཡི། །མཚན་ཉིད་ཀྱི་བརྟགས་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་འགྱུར། །མཚན་ཉིད་ཚེས་ཀྱི་སྐྱེ་འགག་གནས་དང་རྟོགས། །ནད་དང་འགྱུར་དང་ཆེ་རྒྱུང་མཐའ་དབྱས་དང་། །མཐོ་དམན་རྒྱ་འབྲས་དུས་གསུམ་དབྱེ་བ་དང་། །འགྲོ་འོང་ཤོར་ཐོབ་མཚན་ཉིད་མཚན་བྱ་དང་། །མཚན་གཞི་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་ལ་སོགས་དང་། །རགས་དང་དུས་ཀྱི་བཀོད་པའི་བྱུང་པར་དང་། །རྟེན་དང་བརྟེན་པ་རྩ་བ་ལན་ལག་དང་། །ཡན་ལག་ཡན་ལག་ཅན་དང་ཚིག་དོན་དང་། །འབྲེལ་བའི་བྱུང་པར་དུ་མ་འདོད་རྣམས་ཏེ། །བདག་གཅིག་པ་དང་དེ་ལས་བྱུང་བའམ། །ཚོར་དང་བདག་པོའམ་རང་བཞིན་འགྱུར་བ་དང་། །རྒྱ་དང་རྒྱ་ཅན་ལྟན་ཅིག་འགྲོགས་པ་དང་། །གཙོ་འཁོར་དམན་དང་བྱུང་འཕགས་གསལ་མི་གསལ། །པན་བྱ་པན་བྱེད་གཞོད་བྱ་གཞོད་ཉེད་དང་། །མཚན་བྱ་མཚན་ཉིད་མཚན་གཞིའི་འབྲེལ་བ་དང་།

།བཟོད་བྱ་རྗེ་དབྱེད་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་དང་། །དཔེ་དང་གཏན་ཚིགས་ཚེས་དོན་འབྲེལ་བ་དང་། །བྱེད་པོ་ལས་དང་བྱེད་པའི་འབྲེལ་བ་སོགས། །མཛེས་དང་མི་མཛེས་བར་མ་ལ་སོགས་དང་། །མཐོ་དམན་བར་མ་ལ་སོགས་རྣམ་གྲངས་དང་། །སྟོང་བ་པོ་དང་ཤེས་པོ་མཐོང་བོ་དང་། །བྱེད་པོ་སེམས་ཅན་གང་ཟག་སྐྱེས་བྱ་དང་། །ལྟ་དང་དཔུལ་བ་འགྲོ་བའི་བཀོད་པ་དང་། །རྐང་ལག་མིག་སོགས་ལུས་ཀྱི་བཀོད་པ་དང་། །རི་དང་ནགས་ཚེལ་ཁང་བྱིས་སྣོད་ཀྱི་བཀོད་པ། །སྤང་སྤྲུལ་ལ་སོགས་ཉེར་སྟོད་བཀོད་པ་སྟེ། །འདི་དག་རགས་པ་བཅུད་པས་མེད་འགྱུར་མོད། །སྟོག་ཆཐ་དད་པས་ན་སོ་སོར་བཞག། །དེ་བཞིན་ལོ་རྒྱ་ཞག་དང་བསྐྱེལ་པ་སོགས། །སྤྱི་ཉི་མཚམས་འབྱོར་གཟུགས་ཀྱི་མཚམས་འབྱོར་དང་། །གཟུགས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ཡི་དཔོན་གཟུགས་སྐྱེ་གསུམ། །བཀྲོས་སྟོམ་བཟའ་དང་ལོངས་སྟོད་གཡོ་བ་ཡང་། །གནས་སྐབས་བྱུང་པར་སྐྱེ་ཚོགས་མང་པོ་དང་། །བྲངས་དང་ཕྱོགས་དུས་འགལ་དང་དགག་དང་སྐྱེ་བ། །དེ་དག་ཐམས་ཅད་རང་རང་སྟོག་སྟེང་ནས། །དངོས་པོར་ཡོད་མིན་སྟོས་བརྟགས་ཅམ་ཞིག་གོ། །ཕྱོགས་དུས་ལ་སོགས་གདགས་གཞི་ངེས་མེད་དང་། །བྲམ་པའི་སྐྱེ་སོགས་གཞི་གཅིག་ལ་བརྟེན་དང་། །རྒྱ་འབྲས་ལ་སོགས་དུ་མར་བརྟེན་པ་སྟེ། །འདོགས་པའི་གཞི་ལས་དབྱེ་ན་གསུམ་དུ་འདུས། །ནམ་མཁའ་འགོག་

པ་གཉིས་དང་མ་སྐྱེས་དང། །ཞིག་ནས་མེད་སོགས་དངོས་པོ་གཞན་གྱུར་དང། །བུམ་པའི་སྤྱི་སོགས་དངོས་པོ་ལ་བརྟེན་དང། །མི་སྲིད་
བུམ་མེད་སྤྱི་སོགས་དངོས་མེད་གསུམ། །ཀྱུན་ཀྱང་རྣམ་པར་རྟོག་པས་བརྟགས་བྱ་ཅོམ། །ཡིན་ཕྱིར་དངོས་པོ་ཉིད་དམ་དངོས་པོ་
ཡི། །འབྲེལ་བའམ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་སྒྲོས་བཞག་པས། །དངོས་པོ་གཞན་འགྱུར་ཁོ་ནར་འདུས་པ་ཡིན། །དེ་ལྟར་ཉེར་གཅིག་གཞི་ཡི་
ཚོས་ཡིན་ཏེ།

Alternatively, [all things] are subsumed in [these three]:

- (1) the aggregate of physical forms;
- (2) the sense field of the mental faculty; and
- (3) the sensory base of mental phenomena.

All physical phenomena [that constitute the aggregate of physical forms] are subsumed in:

- (4) the material elements;
- (5) the environment; and
- (6) life forms.

The material elements are causal or fruitional—in which case they include the sense organs and sense objects, and they are distinguished in their array, as high and low, and so forth. They are also classified according to three sorts: those that are revealed (*sanidarśana*, i.e. phenomena seen by visual consciousness), those that are obstructed (*sapratigha*, i.e. sights, sounds, odors, tastes and tangibles), and those that are unobstructed (*apratigha*, mental phenomena or imperceptible forms—*avijñaptirūpa*)

The sense field of the mental faculty, with its concomitants, comprises these three:

- (7) mind (i.e. substratum consciousness);
- (8) mentation (i.e. afflicted mental consciousness) and
- (9) consciousness (i.e. engaged consciousness).

The sensory base of mental phenomena is also threefold, since it is classified according to

- (10) definable phenomena (*lakṣyadharmā*);
- (11) defining characteristics (*lakṣaṇadharmā*); and
- (12) non-entities (*abhāva*).

The first of these [definable phenomena] also comprises three aggregates:

- (13) [The aggregate of] feelings which includes happiness, suffering and neutrality.
- (14) [The aggregate of] perceptions which may be termed erroneous, pure, and authentic--respectively these include the perception of self [instead of non-self], the perception of moisture as water, and the perception [of conditioned phenomena] as impermanent. Unpleasant perceptions [such as the skeleton which is an object of meditation] and so forth, though erroneous, become authentic since they are required [as the causal basis for liberation]. Such classifications are easy to understand. Perceptions may also be classified as distracted (desire realm), equipoised (form and formless realms), or subtle (summit of existence).

(15) [The aggregate of] formative predispositions which is classified as physical, verbal or mental. Each of these in turn may be virtuous, non-virtuous or indeterminate. Although it is explained that afflicted mental states [functioning in the two higher realms] are indeterminate [in the sense that their obscuration of fruitional attainments is indeterminate, here] they are included among the non-virtuous factors because it is determined that they have indeed obscured [those attainments]. All types of afflicted mental states, [whether primary or subsidiary], are subsumed in the three poisons: desire, hatred and delusion. The virtuous factors include disillusionment [with cyclic existence, which is free from desire], compassion [which is free from hatred], and correct knowledge [which is free from delusion], along with faith, perseverance and meditative absorption. Virtuous formative predispositions arise from authentic perceptions, non-virtuous formative predispositions arise from erroneous perceptions, and indeterminate formative predispositions arise from pure [perceptions], although the last are generally advantageous.

Defining characteristics are also threefold, comprising imaginary characteristics that are:

- (16) imputed with regard to space (*dikparikalpita*);
- (17) imputed with regard to time (*kālaparikalpita*); and
- (18) imputed with regard to entities (*bhāvaparikalpita*).

Defining characteristics partake [of dichotomies such as] arising and ceasing, duration and aging, pathological states and transformations, large and small, extremes and middle, high and low, cause and result, the divisions of time, going and coming, or loss and gain; [and trichotomies such as] definition, definiendum, and illustration; or noun, phrase and letter, and so forth; as well as gross entities and temporal distinctions, [and the dichotomies between] supporter and supported, root and branch, branch and appendage, or word and meaning; and the many [imagined] relational distinctions that are held, such as identity and derivation, wealth and owner, intrinsic nature and modification, causes and their properties, or spontaneous and associated; also centre and periphery, inferior and superior, clear and unclear, assisted and assister, injured and injurer, the relation between definiendum, definition and illustration, signified meaning and signifying words, object and subject, the relation between example, reason, property [of the probandum] and meaning, the relation between nominative, accusative and verbal action, categories such as beautiful, ugly and mediocre; high, low and average; experiencer, knower and viewer; creator and life form, individual and human being; the array of sentient beings including gods and denizens of hell; the array of the physical body, including legs, arms, eyes, and so forth; the array of the environment including mountains and forest, house and household; and the array of resources, such as light and darkness. All these, on analysis, are indeed non-existent, but they are respectively established through their distinguishing counterparts.

The same goes for [divisions of time] such as years, months, days and aeons; the connection between previous and subsequent moments; the connection between [two] physical [entities]; space endowed with form [and color, in contrast to space that is ornate and space that is vacuous]; sights, sounds and so forth that arise before the mind; hunger and thirst, fluctuations in food and resources; and also the many diverse provisional distinctions [such as childhood, youth and old age]; of number, direction, and time, and of contradiction, refutation,

and proof [with respect to entities]. All these are merely imputed as existing or non-existing entities on the basis of their distinguishing counterparts, [but they are not substantially existing]. The basis of their designation, including space and time, is unascertained, but contingent on a single basis, such as the arising of a vase, and contingent on a multiplicity of diverse causes, diverse results, and so forth. When [imputed phenomena] are differentiated on the basis of their designation, they comprise these three sorts.

Non-entities are also threefold:

(19) [Non-entities] arising through the transformation of entities (*bhāvanyāthikābhāva*), such as space, the two kinds of cessation [obtained through analytical and non-analytical means], non-arising [phenomena] and [phenomena] that are [now] non-existent, having been destroyed;

(20) [Non-entities] dependent on entities (*bhāvaniśritābhāva*), such as the concept ‘vase universal’ and

(21) [Non-entities] that are impossible, such as the concept ‘non-vase universal’.

Since all these are simply imputed by conceptual thought, they are intellectually established as either [non-entities] dependent on entities, or as [non-entities] dependent on the relation between entities, or as [non-entities] dependent on incompatibility with entities. [The last two sorts of non-entity] may also be exclusively subsumed in those that arise through the transformation of entities [because they are superimposed non-entities].

So it is that these twenty-one comprise the phenomenological categories of the ground

Tāranātha, *Theg mchog dbu ma*, Ch. 2, Jo nang dpe tshogs, vol. 10, pp. 5-7

Khewang Yeshe Gyatso, *Theg mchog dbu ma'i zin bris*, Ch. 2, Jo nang dpe tshogs, vol. 10, pp. 76-84